

ภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่นไทย

ภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่นนั้นเป็นภาระหน้าที่ซึ่งรัฐบาลท้องถิ่นต้องจัดหาสินค้าและบริการ สาธารณะต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตน ประเภทของบริการ สาธารณะของรัฐบาลท้องถิ่นนั้นได้จัดแบ่งตามประเภทของรัฐบาลท้องถิ่น ทั้งนี้ก็เพื่อจุดมุ่งหมายใน การทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรือง และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วยการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการดำรงชีพที่ดี มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง มีความมั่นคงปลอดภัย ในชีวิต และมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะทำมาหากินเลี้ยงชีพ กฎหมายกำหนดให้รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละประเภทมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ

1. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

จากพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลประเภทต่าง ๆ ไว้ 2 ลักษณะคือ

1. หน้าที่ซึ่งต้องจัดทำ เป็นหน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้เทศบาลต้องจัดทำให้เป็นผลดี ถ้าหากไม่สามารถปฏิบัติได้ก็ถือว่าเทศบาลนั้นบกพร่อง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่
2. กิจกรรมที่อาจจะจัดทำหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านรายได้ อุปกรณ์ ทรัพยากร เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มี และความสามารถของเจ้าหน้าที่เทศบาลควรจะทำก็ต่อเมื่อเทศบาลนั้นปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว

ขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่นั้นแต่เดิมเทศบาลจะดำเนินการได้ในเขตเทศบาลของตนเท่านั้น แต่ภายหลังได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 โดยเปิดโอกาสให้เทศบาลมีอำนาจที่จะกระทำการนอกเขตเทศบาลได้ และกระทำร่วมกับบุคคลอื่นได้ แต่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

1. การนี้จำเป็นต้องทำ และเป็นการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินตามหน้าที่อยู่ภายในเขตของตน

2. ได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัด หรือ สภาตำบลแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

3. ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เทศบาลอาจทำการร่วมกับบุคคลอื่น โดยก่อตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดเมื่อ

(1) บริษัทจำกัดนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค

(2) เทศบาลต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ในกรณีที่มีหลายเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลหรือสุขาภิบาล ถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกันในหุ้นที่ถือหุ้นร่วมกัน และ

(3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นที่เทศบาลถืออยู่ในบริษัทจำกัด ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล 3 ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายกำหนดให้เทศบาลต้องดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะแก่ประชาชนในเขตเทศบาลดังนี้คือ

1.1 เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้อาบน้ำและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้อาบน้ำเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย หรือกฎหมายบัญญัติให้เป็น

หน้าที่ของเทศบาล

นอกจากหน้าที่ที่เทศบาลตำบลต้องกระทำดังกล่าวแล้ว ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

1. ให้น้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
4. ให้มีสุสาน และฌาปนสถาน
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนไข้
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์

1.2 เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัด

ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. หน้าที่อื่นซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่

ของเทศบาล *

8. ให้น้ำสะอาดหรือการประปา
9. ให้มีโรงฆ่าสัตว์

* หน้าที่ของเทศบาลเมืองจากข้อ 1-7 เป็นหน้าที่ซึ่งต้องทำของเทศบาลตำบล

10. ใ้ใหม่และบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บ
11. ใ้ใหม่และบำรุงทางระบายน้ำ
12. ใ้ใหม่และบำรุงสวมสาธารณะ
13. ใ้ใหม่และบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
14. ใ้ใหม่การดำเนินกิจการโรงรับจำนำ หรือสถานสินเชื่อบุคคล

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล

ดังต่อไปนี้

1. ใ้ใหม่ตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
2. ใ้ใหม่สุสานและฌาปนสถาน
3. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
4. ใ้ใหม่และบำรุงการสถานสงเคราะห์มารดาและเด็ก
5. ใ้ใหม่และบำรุงโรงพยาบาล
6. ใ้ใหม่การสาธารณสุข
7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
9. ใ้ใหม่และบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
10. ใ้ใหม่และบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อน
11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
12. เทศพาณิชย์

1.3 เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ใ้ใหม่และบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการ

กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

5. ใ้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ใ้ราษฎรใ้รับการศึษาอบรม
7. หน้ที่อื่นซึ่งมีค้สั่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติใ้เป็นหน้ที่

ของเทศบาล

8. ใ้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
9. ใ้มีโรงฆ้สัตว์
10. ใ้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
11. ใ้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
12. ใ้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
13. ใ้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
14. ใ้มีการค้เนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชือ่ทองถิ่น*
15. ใ้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
16. กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

นอกจากนี้เทศบาลนครยังอาจจัดทำกิจกรรมอื่นในเขตเทศบาลใ้ดังต่อไปนี้

1. ใ้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
2. ใ้มีสุสานและฌาปนสถาน
3. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
4. ใ้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
5. ใ้มีและบำรุงโรงพยาบาล
6. ใ้มีการสาธารณสุขการ
7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึษา
9. ใ้มีและบำรุงสถานี่สำหรับการกีฬ้และพลศึษา

* หน้ที่ของเทศบาลนครจากข้อ 1-14 เป็นหน้ที่ซึ่งต้องทำของเทศบาลเมือง

10. ใหม้และบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของ
ท้องถิ่น
12. เทศพาณิชย์

จากอำนาจหน้าที่ของเทศบาลทั้ง 3 ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร จะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดอำนาจของเทศบาลแต่ละประเภทไว้คล้ายคลึงกันพอสรุปได้ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยให้แก่ประชาชน
 2. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถประกอบอาชีพได้คล่องตัวและมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น เช่น การจัดใหม่และบำรุงทางน้ำและทางบก ส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร และให้มีการสาธารณสุขการเป็นต้น
 3. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคม เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น การให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม ใหม่และบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ ใหม้หน้าสะอาดหรือการประปาและการใหม่สวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น
 4. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่เกี่ยวกับด้านอื่น ๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย หรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล
2. อำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาล

จากพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 กำหนดอำนาจหน้าที่ที่สุขาภิบาลจะต้องจัดทำกิจการภายในเขตสุขาภิบาลดังต่อไปนี้

1. ใหม่และบำรุงทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

4. ใ้หม้ น้ำสะอาด หรือการประปา ตลาด โรงฆ่าสัตว์ ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม สู่สาน

และฌาปนสถาน

5. ใ้หม้และบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

6. ใ้หม้เครื่องใช้ในการดับเพลิง

7. ใ้หม้และบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

8. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

9. ใ้หม้และบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของราษฎร

10. หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของสุขาภิบาล

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายสุขาภิบาลอาจจัดทำกิจการภายในของสุขาภิบาลได้ดังต่อไปนี้

1. ใ้หม้และบำรุงทางน้ำและทางบก

2. ใ้หม้และบำรุงทางระบายน้ำ

3. รักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ

4. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

5. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

6. ใ้หม้ น้ำสะอาดหรือการประปา

7. ใ้หม้โรงฆ่าสัตว์

8. ใ้หม้ตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

9. ใ้หม้สุสาน และฌาปนสถาน

10. ใ้หม้และบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

11. ป้องกันและระงับสาธารณภัย

12. ใ้หม้เครื่องใช้ในการดับเพลิง

13. ใ้หม้และบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

14. ส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

15. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

16. ใ้หม้และบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์

ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร

17. การส่งเสริม ศาสนา วัฒนธรรม และศีลธรรม
18. การสาธารณสุข
19. การพาณิชย์
20. กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือกิจการอื่นซึ่ง

กฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการของสุขาภิบาล

นอกจากนี้สุขาภิบาลอาจทำกิจการนอกเขตและทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น โดยก่อตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นบริษัทจำกัดได้เช่นเดียวกับเทศบาล แต่จะต้องดำเนินการภายใต้ข้อกำหนดแห่งกฎหมายซึ่งคล้ายคลึงกับข้อกำหนดของเทศบาล

จากอำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะเห็นได้ว่า หน้าที่ของสุขาภิบาลคล้ายคลึงกับหน้าที่ของเทศบาล แต่เพราะเหตุว่าการบริหารงานของสุขาภิบาลดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคของรัฐบาลกลาง หน้าที่บางประการที่มีหน่วยงานสังกัดจากส่วนกลางดำเนินการอยู่แล้วจึงมิได้ให้สุขาภิบาลดำเนินการ ทั้งนี้เพราะสุขาภิบาลเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีขอบเขตและความสามารถในการดำเนินกิจการแคบกว่า จะเห็นได้จากการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างทางการบริหารงานและโครงสร้างทางรายได้จากบทที่ 2 หน้าที่ที่สุขาภิบาลไม่ได้ดำเนินการ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนท้องถิ่น และการจัดให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม โดยเฉพาะการศึกษาชั้นประถมอย่างเช่น เทศบาลดำเนินการอยู่ แต่หน้าที่ที่สุขาภิบาลดำเนินการนั้นมักจะมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคมในด้านการสาธารณสุข ชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร เช่น การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การรักษาความสะอาด และการป้องกันอัคคีภัย เป็นต้น

3. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่บริหาร "กิจการส่วนจังหวัด" ซึ่งเป็นหน้าที่ที่แตกต่างหากจากราชการบริหารแผ่นดิน โดยหลักการแล้วองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจดำเนินการในเขตพื้นที่อยู่นอกเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล แต่หากบริการใดที่ไม่ขัดต่อกฎหมายเทศบาล สุขาภิบาล หรือ

กฎหมายอื่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดก็สามารถให้บริการกิจการส่วนจังหวัดในเขตเทศบาลหรือ
 สุขาภิบาลได้ เช่น การบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ เป็นต้น ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายจังหวัดอาจ
 ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัด นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลได้ดังต่อไปนี้

1. การรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน
2. การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนา และการส่งเสริมวัฒนธรรม
3. การสาธารณสุข
4. การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
5. การจัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
6. การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
7. การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
8. การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
9. การจัดให้มีน้ำสะอาด หรือการประปา
10. การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
11. การจัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
12. การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
13. การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
14. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ
15. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
16. การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น
17. การจัดการคุ้มครอง ดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
18. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
19. การพาณิชย์
20. กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่นหรือกิจการอื่นซึ่ง

กฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจทำกิจการนอกเขตและอาจทำการร่วมกับบุคคลอื่น
 โดยก่อตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นบริษัทจำกัดภายใต้เงื่อนไขซึ่งกฎหมายบังคับไว้คล้ายคลึงกับกรณี

เทศบาลเช่นกัน และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกฎหมายกำหนดนี้ ให้จังหวัดดำเนินการภายในวงเงินงบประมาณที่ตั้งทางจังหวัด ซึ่งได้รับอนุมัติจากสภาจังหวัดแล้ว

4. อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 กำหนดไว้ว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
2. การทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด
3. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
5. การผังเมือง
6. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
7. การวิศวกรรมจราจร
8. การขนส่ง
9. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
10. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
11. การควบคุมอาคาร
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
15. การสาธารณสุขโรค
16. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
17. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
18. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
19. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

20. การควบคุมความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยใน
โรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

21. การจัดการศึกษา

22. การสาธารณสุขการ

23. การสังคมสงเคราะห์

24. การส่งเสริมการกีฬา

25. การส่งเสริมการประกอบอาชีพ

26. การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร

27. หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด
นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

บรรดาอำนาจหน้าที่ซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจะมอบให้
กรุงเทพมหานครปฏิบัติก็ได้ โดยให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ขอบบังคับ หรือประกาศ
แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ทำเป็นขอบบังคับหรือประกาศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย

นอกจากนี้กรุงเทพมหานครอาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นโดยเรียกค่าบริการได้ เมื่อบริการนั้นปกติเป็นบริการที่มีค่า
ตอบแทน ทั้งนี้โดยตราเป็นขบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกรุงเทพมหานครอาจดำเนินการ
นอกเขตกรุงเทพมหานครได้ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังนี้คือ

1. การนั้นจำเป็นต้องกระทำ และเป็นการศึกษาเกี่ยวกับกิจการที่ดำเนินการตาม
อำนาจหน้าที่ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานครและ
2. ได้รับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร และ
3. ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าราชการจังหวัด ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการ
ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

กรุงเทพมหานครอาจทำกิจการร่วมกับคนอื่น ๆ โดยก่อตั้งบริษัท หรือถือหุ้นในบริษัทได้
ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

1. บริษัทนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะกิจการเป็นสาธารณูปโภค แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกิจการที่กรุงเทพมหานครได้กระทำอยู่แล้ว และ
 2. กรุงเทพมหานครต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินร้อยละ 50 ของทุนที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ในกรณีที่กรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกัน ให้นำหุ้นที่ถือกันรวมกัน และ
 3. สภากรุงเทพมหานครมีมติให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภากรุงเทพมหานครทั้งหมด และ
 4. ได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- การเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นที่กรุงเทพมหานครถืออยู่ต้องได้รับอนุมัติจากสภากรุงเทพมหานคร

สำหรับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร กฎหมายกำหนดระเบียบไว้ว่า ถ้ากิจการใดอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครอาจดำเนินการนั้นร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นได้โดยจัดตั้งเป็นองค์การ เรียกว่า สหการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้แทนของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี การจัดตั้งสหการจะกระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ในพระราชกฤษฎีกานั้นให้กำหนดชื่ออำนาจหน้าที่ และวิธีดำเนินงาน เมื่อจะยุบเลิกสหการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้ระบุวิธีจัดการทรัพย์สินไว้ด้วย นอกจากนี้กรณีจำเป็นกรุงเทพมหานครอาจมอบให้เอกชนกระทำกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนกรุงเทพมหานครได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสียก่อน

5. อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยา

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยาในเรื่องต่อไปนี้

1. การรักษาความสงบเรียบร้อย
2. การส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ
3. การวางผังเมือง และควบคุมการก่อสร้าง
4. การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
5. การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
6. การกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
7. การจัดให้มีน้ำสะอาด หรือการประปา
8. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และที่จอดรถ
9. การควบคุมอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมที่พัก และสถานบริการอื่น ๆ
10. การควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
11. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของเทศบาลนครหรือของเมืองพัทยา

นอกจากนี้ เมืองพัทยาอาจให้บริการแก่เอกชน ประชาชน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานปกครองท้องถิ่น โดยมีค่าตอบแทนได้เมื่อบริการนั้นโดยปกติเป็นบริการที่มีค่าตอบแทน

การประกอบการพาณิชย์ของเมืองพัทยาให้ตราเป็นข้อบัญญัติ การประกอบกิจการใดที่เมืองพัทยามีรายได้หรือผลพลอยได้อันเกิดจากการกระทำตามอำนาจหน้าที่จะไม่ตราเป็นข้อบัญญัติก็ได้ ตามกฎหมายได้กำหนดไว้ว่า เมืองพัทยาอาจดำเนินกิจการนอกเขตเมืองพัทยาเมื่อ

1. การนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ภายในเมืองพัทยา หรือเป็นประโยชน์แก่เมืองพัทยา
2. ได้รับความเห็นชอบจากสภาเมืองพัทยา และ
3. ได้รับความยินยอมจากท้องถิ่นที่จะเข้าไปดำเนินการ

เมื่อมีกิจการใดที่อยู่นอกเขตเมืองพัทยา แต่มีผลกระทบต่อความสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือความปลอดภัยของราษฎรในเขตเมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยาอาจเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวร่วมกันระหว่างเมืองพัทยากับหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอ

ของปลัดเมืองพัทยา ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการตามที่เสนอ และเมื่อคณะกรรมการได้พิจารณา และมีมติอย่างใดแล้ว ให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการให้เมืองพัทยาและหน่วยงานปกครองที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่ง

เมืองพัทยาอาจทำร่วมกับบุคคลอื่นโดยก่อตั้งบริษัทซึ่งเป็นนิติบุคคล ตลอดจนถึงหุ้นในบริษัทดังกล่าวได้เมื่อ

1. บริษัทนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค
2. เมืองพัทยาต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินร้อยละ 50 ของหุ้นที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ในกรณีที่มีเมืองพัทยา หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่นถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกัน ให้นำหุ้นที่ถือกันรวมกัน
3. สภาเมืองพัทยามีมติให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของพัทยา และ
4. ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

การเปลี่ยนแปลงหุ้นที่เมืองพัทยาถืออยู่ในบริษัทซึ่งเป็นนิติบุคคลต้องได้รับอนุมัติจากสภาเมืองพัทยา และรัฐมนตรี

ถ้ากิจการใดอยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาที่จะร่วมกับหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งให้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้นเรียกว่า สหการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้แทนของเมืองพัทยา หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี การจัดตั้งสหการจะทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยระบุชื่อ อำนาจหน้าที่และวิธีดำเนินงานไว้ และเมื่อจะยุบเลิกสหการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยระบุวิธีจัดการทรัพย์สินไว้ด้วย

จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นในประเทศไทยตามที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติตามนั้น ในแต่ละรูปแบบมีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะรัฐบาลท้องถิ่น 3 ประเภทแรกคือ เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่เทศบาลจะดำเนินการที่ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผลประโยชน์ในเขตเมือง ภารกิจที่ต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลจึงจำกัดแคบ

กว่าสุขภาพ และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กระจายขอบเขตออกไปกว้างขวางมากกว่า กล่าวคือ นอกจากสุขภาพและองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในเขตเมืองเหมือนเทศบาลแล้ว ยังครอบคลุมกว้างออกไปถึงการจัดหาบริการที่เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในด้านการทำนุบำรุงศาสนา ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร ส่วนรัฐบาลท้องถิ่นรูปแบบพิเศษกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จะมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เฉพาะการจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะในวงจำกัดที่ครอบคลุมสภาพแวดล้อม และเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในขอบเขตเฉพาะเมืองเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่เขตนี้นั้นเป็นพื้นที่ที่มีประชาชนหนาแน่นและเป็นเขตเจริญมีเศรษฐกิจดี จึงทำให้ประชาชนมีความต้องการบริการสาธารณะจากรัฐบาลมากตามไปด้วย อีกทั้งยังมีความจำเป็นที่รัฐบาลท้องถิ่นควรเข้าไปดูแลอย่างทั่วถึง และต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดดำเนินการ เป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามการที่รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละประเภทจะสามารถบริการงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในเขตพื้นที่ของตนได้มากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับรายได้หรือทรัพยากรการเงินที่รัฐจะนำมาจัดสรรเพื่อการดำเนินการกิจ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญทางการคลังส่วนท้องถิ่น คือรัฐบาลท้องถิ่นมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย ดังนั้นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาก็คือ การปรับปรุงโครงสร้างทางรายได้ให้เหมาะสมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลท้องถิ่น และจัดสรรรายจ่ายให้เหมาะสมกับรายได้ที่มีจำกัด โดยส่วนหนึ่งของรายจ่ายคือภารกิจที่รัฐบาลท้องถิ่นดำเนินการจัดทำให้เกิดความเหมาะสม ไม่เกิดการซ้ำซ้อนหรือไม่เป็นการดำเนินการกิจในขอบข่ายที่กว้างขวางเกินความสามารถของรัฐบาลท้องถิ่นนั้น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย